

на Портата да го не посещаватъ. При все това, страхували се отъ тайни агитации на Русия между подвластнитъ християнски народи. При царския дворъ имало много херцеговински, далматински и черногорски емигранти. Когато се почнала войната съ турцитъ въ 1711 г., Петъръ получилъ много писма отъ сърби, българи, ромъни и гърци; всички очаквали освобождение и били готови да се присъединятъ. Черногорцитъ, последната останка отъ южно-славянскитъ държави, сключили съюзъ съ руситъ. Петъръ настоявалъ, щото колкото се може по-скоро войската да се приближи до Дунава, за да може възстанието на християнитъ да се почне. Но катастрофата при Прутъ побъркала за осжществяването на желанията му. Черногорцитъ пъкъ отъ тогава се намирали въ непрекъснати приятелски връзки съ Русия.

Голъмо движение предизвикали по цѣлия полуостровъ победитъ на принцъ Евгений и Пожаревацкия миръ (1718). Австрия получила голъма частъ отъ днешното сръбско княжество заедно съ Малко Влашко. Тогава павликянитъ отъ Никополъ се преселили въ австрийско Влашко, гдето имъ били дадени особени привилегии и било имъ опредѣлено мѣстожителство близу до по-старитъ чипровски селища въ Крайова, Римникъ де-Олта и въ Брадичени (1727). Николай Станиславичъ, роднина на по-гореспоменатия Филипъ Станиславовъ, никополския епископъ, билъ назначенъ за влашки апостолски администраторъ.

Въ 1737 г. войната била щастливо започната съ превземането на Нишъ. Но поради сждбоноснитъ грѣшки на австрийскитъ полководци, особено при Видинъ, всичко бърже се промѣнило. При сключването на Бѣлградския миръ (1739) Австрия трѣбвало да се откаже отъ всички придобивки по Пожаревацкия<sup>52</sup>. Следъ загубата на Малко Влашко тамошнитъ български колонисти, частъ потомци на кипровчанитъ, частъ павликяни, се преселили въ Темешкия банатъ, гдето и до днесъ още живѣятъ тѣхни потомци. Едни, т. н. павликяни се поселили въ Бешеновъ. Други, повечето търговци, основали градецъ Винга, известно време наричанъ още Мария-Терезиополъ. Тѣ се ползували съ особени привилегии, потвърдени сжщо и отъ императрицата Мария Терезия въ 1744 г. На първа инстанция у тѣхъ сждали домашни сждебни заседатели и избраниятъ сждия по стария си народенъ обичай. Тѣ си имали свой гербъ. Императрицата ги задължила въ случай на война да даватъ опредѣленъ брой войници (*centuria*) за Темешварския гарнизонъ, а въ мирно време да ги обучаватъ. Други българи-католици се поселили около 1740 г. въ Крашовскитъ планини, гдето живѣятъ и до сега въ седемъ села. Въ Седмиградската областъ, както казахме и по-горе, въ 1688 г. дошли колонисти отъ Чипровци<sup>53</sup>. Сега сж останали само 207 души. Всички тѣзи българи били и сж католици. Не ни е напълно ясенъ произходътъ на протестантитъ-българи въ Чергедъ, Рейсдорфъ и въ други седмиградски села. На вѣрно тѣ сж се поселили тамъ много време преди походите на принцъ Евгений; Миклошичъ гледа на тѣхъ като на потомци на старитъ дакийски словѣни (стр. 55 и 56). Още презъ миналото столѣтие тѣ си говорѣли по български; сега сж поромънчени<sup>54</sup>.

Презъ всичкитъ времена на турското господство винаги е имало хора, които сж се противопоставяли на турскитъ притѣснения съ оръжие въ рѣка и сж живѣли свободно по планини и гори. Българскитъ *хайдутинъ*, сръбскитъ *хайдукъ* и гръцкитъ *клефтъ* сж само разни имена на единъ и сжщъ класъ хора. Понѣкога ги наричали и съ турската дума *арамии*, а войводата имъ — *арам(и)баши*. Въ биткитъ имъ и приключенията имъ, възпѣти въ хиляди пѣсни, има нѣщо рицарско. Задачата въ живота имъ била не да грабятъ, а да отмъщаватъ на притѣснителитъ на тѣхнитъ едновѣрци. Да напа-